

PEŁNOMOCNIK RZĄDU DS. „PROGRAMU DLA ODRY 2006”

ROCZNA INFORMACJA

**O REALIZACJI ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH
Z „PROGRAMU DLA ODRY 2006”**

ZA OKRES OD 01.01.2002 DO 31.12.2002

STANISŁAW ŁOPATOWSKI

*Wojewoda Dolnośląski,
Pełnomocnik Rządu Do Spraw
„Programu Dla Odry 2006”*

WROCŁAW, 25 CZERWCA 2003 R.

SPIS TREŚCI

1	WPROWADZENIE	3
1.1	PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE „PROGRAMU DLA ODRY 2006”	3
1.2	KOMITET STERUJĄCY	3
1.3	STRATEGIA FINANSOWANIA PROGRAMU	4
2	RZECZOWY I FINANSOWY ZAKRES REALIZACJI INWESTYCJI	4
2.1	ŹRÓDŁA INFORMACJI	4
2.2	RZECZOWY ZAKRES INWESTYCJI	5
2.2.1	<i>Projekt Banku Światowego</i>	5
2.2.2	<i>Zadania finansowane ze środków rezerw celowych budżetu państwa, będących w dyspozycji Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów</i>	6
2.2.3	<i>Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</i>	8
2.2.4	<i>Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</i>	8
2.2.5	<i>Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej</i>	9
2.2.6	<i>Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych</i>	10
2.2.7	<i>Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych</i>	10
2.3	REALIZACJA ZADAŃ W ODNIESIENIU DO ZAPISÓW ZAŁĄCZNIKA NR 3.....	10
3	OCENA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	11
3.1	ZAKRES FINANSOWY ZREALIZOWANYCH INWESTYCJI	11
3.2	ŚRODKI Z BUDŻETU PAŃSTWA	11
3.3	FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ	12
3.4	INNE	12
3.5	PORÓWNANIE ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	12
4	PODSUMOWANIE	13

1 WPROWADZENIE

Stosownie do art. 8 Ustawy z dnia 6 lipca 2001 o ustanowieniu programu wieloletniego „Programu dla Odry 2006” (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1067), który zobowiązuje Radę Ministrów do przedstawienia Sejmowi RP rocznej informacji o realizacji zadań wynikających z Programu, Pełnomocnik Rządu do Spraw „Programu dla Odry 2006” przygotował niniejszą informację na podstawie własnych materiałów oraz danych zebranych od 35 instytucji i jednostek bezpośrednio finansujących i realizujących zadania Programu. **Informacja obejmuje okres sprawozdawczy od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2002 r..**

1.1 Podstawy formalno-prawne „Programu dla Odry 2006”

Podstawę prawną „Programu dla Odry 2006” stanowi ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program dla Odry 2006” (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1067 ze zmianami: Dz.U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1800 oraz Dz.U. z 2002 r. Nr 216, poz. 1827). W związku z opracowaniem budżetu państwa na 2003 r. zmieniony został załącznik nr 2 do Ustawy w zakresie wydatków z budżetu państwa na lata 2003 i 2004.

„Program dla Odry 2006” obejmuje swym zakresem modernizację Odrzańskiego Systemu Wodnego.

Podstawowe cele Programu to:

1. zbudowanie systemu biernego i czynnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego,
2. ochrona środowiska przyrodniczego i czystości wód,
3. usuwanie szkód powodziowych,
4. prewencyjne zagospodarowanie przestrzenne oraz renaturyzacja ekosystemów,
5. zwiększenie lesistości,
6. utrzymanie i rozwój żeglugi śródlądowej,
7. energetyczne wykorzystanie rzek

Program jest realizowany przez Radę Ministrów poprzez **Pełnomocnika Rządu do Spraw „Programu dla Odry 2006”**, którego zadania i kompetencje są zapisane w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Programu dla Odry 2006 (Dz. U. z 2002 r. Nr 31, poz. 278). **Pełnomocnikiem Rządu do Spraw „Programu dla Odry 2006” jest zgodnie z Rozporządzeniem Wojewoda Dolnośląski.**

1.2 Komitet Sterujący

Zgodnie z ustawą z dnia 6 lipca 2001 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program dla Odry 2006” organem opiniodawczo-doradczym Rady Ministrów jest **Komitet Sterujący Programu.**

W skład **Prezydium** Komitetu Sterującego Prezes Rady Ministrów powołał:

1. Stanisława Łopatowskiego – jako Przewodniczącego,
2. Janusza Zaleskiego – jako Wiceprzewodniczącego,
3. Jana Wintera – jako Wiceprzewodniczącego.

W skład Komitetu Sterującego „Programu dla Odry 2006” wchodzi:

Przedstawiciele ministrów właściwych do spraw gospodarki wodnej i środowiska, finansów publicznych, administracji publicznej, rozwoju wsi, rozwoju regionalnego gospodarki, transportu i gospodarki morskiej oraz przedstawiciel Komitetu Integracji Europejskiej,

Przedstawiciele Wojewodów: Śląskiego, Opolskiego, Dolnośląskiego, Kujawsko-Pomorskiego, Lubuskiego, Łódzkiego, Wielkopolskiego, Zachodniopomorskiego.

Przedstawiciele Zarządów Województw: Śląskiego, Opolskiego, Dolnośląskiego, Kujawsko-pomorskiego, Lubuskiego, Łódzkiego, Wielkopolskiego, Zachodniopomorskiego.

Przedstawiciele nauki reprezentujący dziedziny ekologii, gospodarki wodnej i ochrony wód oraz przedstawiciele organizacji ekologicznych.

1.3 Strategia finansowania Programu

Zgodnie z ustawą z dnia 6 lipca 2001 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program dla Odry 2006” łączne nakłady na finansowanie Programu w całym okresie jego realizacji nie mogą przekroczyć kwoty **9.048.960.386 zł**, w tym **5.561.591.582 zł z budżetu państwa**, ustalonej w cenach zadań z roku 2001 i przeliczanej na ceny z roku realizacji zadań.

Środki finansowe, o których mowa w ustawie powinny pochodzić z różnych źródeł, tj.:

- a) z budżetu państwa, w zakresie inwestycji i prac modernizacyjnych – 61,47%, w tym:
  - bezpośrednio obciążenie budżetu państwa – **10,67%**,
  - z funduszy Unii Europejskiej - **30,22%**,
  - kredyty z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Światowego i innych instytucji finansowych, pozyskiwane w drodze umów między Rządem RP a tymi instytucjami – **20,58%**,
- b) z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zakresie gospodarki wodnej, w tym m.in. przedsięwzięć proekologicznych, oraz z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – **21,16%**,
- c) innych (gminy, kapitał prywatny) – **17,38%**.

2 RZECZOWY I FINANSOWY ZAKRES REALIZACJI INWESTYCJI

2.1 Źródła informacji

- Szczegółowa analiza zadań „Programu dla Odry 2006” wykazuje, że zadania w roku sprawozdawczym umieszczono w 6 różnych częściach budżetu Państwa:
  - Część 22- Gospodarka Wodna,
  - Część 32 - Rolnictwo,
  - Część 39 - Transport,
  - Część 41 - Środowisko,
  - Część 83 - Rezerwy celowe,
  - Część 85 - Budżety Wojewodów
- Inwentaryzacja zadań odrzańskich wskazuje, że zadania te są realizowane przez jednostki i instytucje podlegające Ministerstwu Środowiska. Drugą grupę zadań stanowią inwestycje wynikające z art. 81 ustawy - Prawo Wodne, a wykonywane przez podległe Zarządom Województw oraz Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych.
- Ponadto zadania „Programu dla Odry 2006” są realizowane i finansowane przez 146 powiatów i ponad 1000 gmin leżących w dorzeczu Odry. Ilość powiatów i gmin nie pozwala na obecnym etapie realizacji Programu na szczegółową analizę i przedstawienie wykazu zadań realizowanych przez samorządy.
- Roczna informację o realizacji zadań Programu przygotowano na podstawie danych pochodzących od 35 instytucji i jednostek finansujących i realizujących zadania Programu:
  - Dyrektora Biura do Spraw Usuwania Skutków Powodzi w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
  - Dyrektora Biura Koordynacji Projektu Banku Światowego we Wrocławiu,
  - Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
  - 8 Prezesów Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
  - 4 Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej,
  - 11 Dyrektorów Zarządów Melioracji i Urzędzeń Wodnych,
  - 9 Dyrektorów Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych
- **Ze względu na specyfikę realizowanych zadań, informacje pochodzące od Dyrektora Biura do Spraw Usuwania Skutków Powodzi w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz Dyrektora Biura Koordynacji Projektu Banku Światowego we Wrocławiu zawierają dane dotyczące obszaru całej Polski.** W związku z tym informacja o realizacji zadań Składowej „B” Projektu Likwidacji Skutków Powodzi oraz dane dotyczące środków finansowych w formie rezerw celowych na usuwanie skutków powodzi i osuwisk oraz kredyt na usuwanie skutków powodzi odnoszą się nie tylko do dorzecza Odry, ale również uwzględniają dorzecze Wisły i Łaby.
- **Ustalenia z Biurem do Spraw Usuwania Skutków Powodzi zakończyły się oszacowaniem nakładów na realizację zadań w dorzeczu Odry wraz z Wartą w wysokości około 312 000 000 zł przeznaczonych z rezerwy celowej (w tym również kredytów dysponowanych w ramach rezerwy).**

2.2 Rzeczowy zakres inwestycji

Szczegółowa analiza realizowanych w 2002 r. zadań wskazuje na ich koncentrację głównie wokół komponentu „jakość wody”. Inwestycje dotyczyły przede wszystkim budowy oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnych. Łącznie w okresie sprawozdawczym zakończonych zostało 109 zadań (z 247 realizowanych) związanych z budową, przebudową lub modernizacją oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej. Znaczne środki na ten cel przeznaczają Narodowy oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Udział w finansowaniu inwestycji związanych z budową i modernizacją oczyszczalni ścieków i kanalizacji mają również jednostki samorządu terytorialnego (gminy, miasta, starostwa) oraz inwestorzy prywatni. Ich udział w ogólnej wartości inwestycji waha się w granicach od 10% do 15%.

Uregulowane zostały rzeki (w tym ujęto również remont brzegów i zabudowę wywrw brzegowych) na długości ponad 240 km. Odbudowane bądź zmodernizowane zostały wały na odcinku ponad 10 km.

Z największych zakończonych w 2002 roku inwestycji, które będą miały znaczny wpływ na ochronę przeciwpowodziową dorzecza Odry wymienić należy:

- **Polder „Buków”**, stanowiący I etap budowy zbiornika „Racibórz”, który dla ochrony przeciwpowodziowej, szczególnie górnej i środkowej Odry, ma priorytetowe znaczenie. Całkowity koszt jego budowy wyniósł 172 mln zł.
- **Zbiorniki „Kozielno” i „Topola”**, stanowiące ważne elementy kaskady zbiorników Nysy Kłodzkiej – systemu ochrony od powodzi doliny Nysy Kłodzkiej z oddziaływaniem również na ochronę doliny Odry (łącznie koszt obu inwestycji wyniósł 326 mln zł).
- **Kanał Ulgi w Opolu**, którego całkowity koszt wyniósł ok. 100 mln zł.
- **Odbudowa** po powodzi i modernizacja **Węzła Szczytnickiego** (ok. 35 mln zł) i **Bartoszewickiego** (26 mln zł) we Wrocławiu.
- Realizowane były prace budowlane na stopniu wodnym Malczyce (13,5 mln zł) oraz budowa Jazu Lipki, którego oddanie do użytku jest przewidziane w 2003 roku (rok wcześniej niż przewidziano w Ustawie).

Wszystkie wymienione powyżej realizacje są inwestycjami Ministerstwa Środowiska, realizowanymi przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej.

Finansowanie wymienionych inwestycji oparte było o:

Środki z budżetu państwa dysponowane przez Ministerstwo Środowiska,
Dotacje z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Kredyty z Banku Rozwoju Rady Europy, Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz Banku Światowego.

2.2.1 Projekt Banku Światowego.

Biuro Koordynacji Projektu Banku Światowego przedstawiło informację o stanie realizacji zadań Składowej „B” Projektu Likwidacji Skutków Powodzi (umowa kredytu NK.4264-POL) z podziałem na komponenty B.1., B.2. oraz B.4.

Zbiórca informacja o realizacji Projektu – Składowa B – Osłona przeciwpowodziowa i ograniczenie zagrożenia powodziowego przedstawia się następująco:

Komponent	B.1.	B.2.	B.4
Zadania projektu	Planowanie osłony przeciwpowodziowej na terenie zlewni	Monitorowanie, prognozowanie i ostrzeganie	Prewencja i ograniczenie zagrożenia powodziowego
Jednostki wdrażające	RZGW we Wrocławiu, Poznaniu i Krakowie	IMI GW w Warszawie	Biuro Koordynacji Projektu Banku Światowego we Wrocławiu
Podległość	Ministerstwo Środowiska	Ministerstwo Środowiska	Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
Ilość zadań przewidzianych do realizacji	10	29	38
Przewidywana wartość kredytu BŚ	16 412 000 USD	54 728 000 USD	8 860 000 USD
Ilość zakończonych zadań	3	13	38
Łączna wypłacona kwota kredytu	5 257 720,09 USD	27 815 261 USD	4 430 961,84 USD
Łączna rozliczona na poziomie BKPBS kwota	4 574 334,12 USD	27 054 647,55 USD	4 430 961,84 USD

kredytu			
Przewidywany termin zakończenia realizacji zadań	29-02-2004	29-02-2004	14-11-2002

UWAGA: Łącznie na zadania Składowej B wypłacona została kwota 37 503 942,93 USD(dane te dotyczą obszaru całej Polski).

Zadania zakończone:

W komponencie B.1. zakończona została realizacja zadań konsultantów indywidualnych za wyjątkiem konsultanta wspomagającego RZGW w Krakowie (zad. B.1.2.3.1).

B.1.2.2.2. – opracowanie przekrojów poprzecznych – zakończone zostało w marcu 2002 r.

W Komponentie B.2.

Wszystkie zadania konsultantów indywidualnych

B.2.2.2. – modernizacja systemu osłony i prognoz hydrologicznych

B.2.5.2. – modernizacja systemu teleinformatycznego IMGW oraz systemu obsługi klienta

B.2.7.4. – wyposażenie służb pomiarowych i technicznych

B.2.8.2. – budowa i wdrożenie automatycznego systemu detekcji wyładowań atmosferycznych

W komponencie B.4 - prewencja i ograniczenie zagrożenia powodziowego, realizowanym bezpośrednio przez BKPBS zostały zakończone i rozliczone wszystkie prace.

Zadania w trakcie realizacji w Komponentie B.1.

B.1.1.2.- utworzenie Ośrodków Koordynacyjno-Informacyjnych Systemów Ochrony Przeciwpowodziowej,

B.1.2.3.2. – opracowanie numerycznych modeli rzeźby terenu oraz numerycznych map topograficznych,

B.1.3.3. – studium wykonalności dla zapory i zbiornika Racibórz (do końca 2002 roku procentowe wykonanie zostało oszacowane na 75%)

9 maja 2002 Komitet Sterujący Projektu odstąpił od realizacji zadania B.1.3.2 polegającego na opracowaniu strategii ochrony przed powodzią górnej i środkowej Odry oraz strategii dla górnej Wisły. Do komponentu B.1. zostało wprowadzone nowe zadanie: B.1.5. – opracowanie planów ochrony przeciwpowodziowej dla górnej Wisły i już w IV kwartale 2002 r zostały rozpoczęte prace w celu wyboru wykonawcy, oraz zadanie B.1.6. – doposażenie RZGW w celu realizacji obowiązków wynikających z nowego Prawa Wodnego ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb OKI.

Zadania w trakcie realizacji w Komponentie B.2.

B.2.1.2. – opracowanie projektu technicznego telemetrycznej i hydrologiczno-meteorologicznej sieci pomiarowej,

B.2.1.3. - budowa telemetrycznej i hydrologiczno-meteorologicznej sieci pomiarowej

B.2.2.3. – oprogramowanie i wdrożenie systemu informatycznego osłony i prognoz hydrologicznych, B.2.2.4. – dostosowanie istniejących modeli do struktury nowego systemu oraz opracowanie alternatywnego modelu prognostycznego dla terenów górskich,

B.2.3.2. – modernizacja systemów transmisji i przetwarzania danych w biurach prognoz i lotniskowych biurach meteorologicznych

B.3.4.2. – wdrożenie do praktyki operacyjnej meteorologicznego modelu prognostycznego,

B.2.9.2. – rozbudowa systemu radarów meteorologicznych „POLRAD”

UWAGA:

Wysokość środków z Banku Światowego przeznaczonych na zadania odrzańskie jest częścią składową rezerwy celowej – kredyty. Opis wykorzystania rezerwy celowej na usuwanie skutków powodzi znajduje się poniżej, w punkcie 2.2.2

2.2.2 Zadania finansowane ze środków rezerw celowych budżetu państwa, będących w dyspozycji Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

W budżecie państwa na 2002 rok na cele związane z usuwaniem skutków powodzi zapewnione zostały środki w wysokości **578.900 tys. zł** z podziałem na dwie rezerwy celowe:

Rezerwa celowa na usuwanie skutków powodzi	235.852 tys. zł
Rezerwa celowa – kredyty na usuwanie skutków powodzi	343.048 tys. zł

Po korekcie w październiku 2002 roku, podział kwoty 578.900 tys. zł przedstawiał się następująco:

Rezerwa celowa	<u>250.852 tys. zł</u>
Rezerwa celowa – kredyty	328.048 tys. zł

W ramach rezerwy celowej – kredyty rozdysponowane zostały środki pozyskane z następujących banków:

z Europejskiego Banku Inwestycyjnego	219.049 tys. zł
z Banku Rozwoju Rady Europy	21.578 tys. zł
z Banku Światowego	87.421 tys. zł
Razem kredyty:	<u>328.048 tys. zł</u>

Dodatkowym źródłem finansowania zadań w 2002 roku były środki zgromadzone na rachunkach specjalnych KPRM „Pomoc dla Powodzian z dopłat do gier liczbowych” i „Pomoc z darowizn dla Powodzian”. Do końca 2002 roku z tych rachunków uruchomiono 43.129 tys. zł.

UWAGA:

Łącznie w 2002 roku Biuro do Spraw Usuwania Skutków Powodzi dysponowało do rozdziału kwotą 622.029 tys. zł. Około połowa tej kwoty, czyli 312 000 tys. zł przypada na obszar dorzecza Odry.

Środki z obu rezerw celowych oraz z pozyskanych kredytów zostały przeznaczone na następujące inwestycje realizowane w zlewni Odry i Wisły:

Zadanie	Zakres	Kwota, na podstawie sprawozdania z BUSP(w tys. zł)	Zakres pomocy
Program odbudowy i modernizacji infrastruktury jednostek komunalnych	Odbudowa i modernizacja, dróg, mostów, wodociągów, systemów kanalizacyjnych i ciepłowniczych, komunalnego budownictwa mieszkaniowego, składowisk odpadów, remontów budynków użyteczności publicznej, obiektów służby zdrowia, urzędzeń melioracji wodnej szczegółowej	110.000	330 jednostek samorządu terytorialnego, w tym: 287 gmin, 42 powiaty, 1 województwo, zawarto 680 umów na 837 zadań
Program pomocy socjalnej dla powodzian	Pomoc dla 920 rodzin poszkodowanych	2.200	920 rodzin
Program odbudowy i modernizacji wałów przeciwpowodziowych oraz innych urzędzeń melioracji podstawowej	Regulacje rzek, drogi dojazdowe do wałów, budowa, naprawa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, stacji pomp	160.000	Kilkanaście województw – realizacja przez Regionalne Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych
Program odbudowy obiektów infrastruktury gospodarki wodnej i in. Urzędzeń ochrony przeciwpowodziowej	Budowa zbiorników: Topola, Kozielno, Polderu Buków, odbudowa koryt rzecznych, zniszczonych obwałowań rzek, stacji pomp oraz urzędzeń technicznych dla celów zarządzania gospodarką wodną	180.000	Realizacja przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej
Program odbudowy i modernizacji zniszczonej infrastruktury drogowej	Odbudowa dróg i mostów na drogach wojewódzkich i krajowych	55.000	
Program odtworzenia zniszczonego wyposażenia w jednostkach straży pożarnej (krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy) oraz wyposażenie Krajowych Baz Sprzętu Specjalistycznego	Zakup sprzętu przeciwpowodziowego (zapory, pompy), kontenerów z zestawami zapór, samochodów specjalnych oraz dofinansowanie kosztów prowadzenia bezpośredniej akcji przeciwpowodziowej	8.400	
Program budowy systemu osłony przeciwpowodziowej i ograniczenia zagrożenia w ramach Składowej B Projektu Banku Światowego :Likwidacja Skutków Powodzi”	a). Planowanie osłony przeciwpowodziowej zlewni, systemy informatyczne, modelowanie, planowanie dla zlewni Odry i Wisły, b). Monitorowanie, prognozowanie i ostrzeganie w ramach systemu SMOK, budowa i uruchomienie telemetrycznej sieci pomiarowej, c). Stworzenie systemu działań w zakresie prewencji i ograniczenia ryzyka powodzi	91.000	b). 450 punktów pomiaru wody w rzekach, 520 punktów pomiaru opadu, 30 punktów pomiaru wód ziemnych, 60 automatycznych stacji meteorologicznych
Zadania organizacyjno-prawne	Przygotowanie informacji, materiałów, ćwiczeń		

2.2.3 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W roku 2002 na dofinansowanie w formie pożyczek i dotacji zadań z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej zlokalizowanych w zlewni Odry z NFOŚiGW została **wypłacona łączna kwota 128 583 tys. zł , w tym w formie pożyczek: 81 421 tys. zł, i 47 162 tys. zł w formie dotacji.**

Na inwestycje związane z jakością wody (oczyszczalnie i kanalizacje) przeznaczono 97 830 tys. zł, co stanowi 76% ogólnej wartości dofinansowania, natomiast na pozostałe inwestycje - (usuwanie skutków powodzi, regulacje rzek, budowle regulacyjne i przeciwpowodziowe) 30 752 tys. zł, analogicznie: 24%.

Największe dotacje (44% ogólnej sumy udzielonych przez NFOŚiGW dotacji) NFOŚiGW przyznał RZGW we Wrocławiu, między innymi na następujące zadania na Odrze:

Jaz Lipki – 7 459 tys. zł

Stopień wodny Malczyce – 13 500 tys. zł

Budowa zbiornika wodnego „Topola” – 1 024 tys. zł

Poniższa tabela przedstawia podział kwoty 128 583 tys. zł z uwzględnieniem rodzajów zadań (kwoty w tys. zł)

Zzadanie	Rzeki: regulacje, odbudowa, usuwanie skutków powodzi	Budowle regulacyjne	Wały	Budowle przeciwpowodziowe: zbiorniki, poldery	Oczyszczalnie ścieków	Kanalizacje	Sumy
Na poszczególne zadania	4 895	20 959	500	4 399	60 341	37 489	128 583
Dotacja	4 895	20 959	500	4 399	10 110	6 299	47 162
Pożyczka					50 231	31 190	81 421

2.2.4 Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zestawienie zadań dofinansowanych w 2002 roku zostało sporządzone na podstawie informacji przekazanych przez następujące WFOŚiGW: WFOŚiGW w Poznaniu, WFOŚiGW we Wrocławiu, WFOŚiGW w Szczecinie, WFOŚiGW w Katowicach, WFOŚiGW w Zielonej Górze, WFOŚiGW w Opolu, WFOŚiGW w Łodzi oraz WFOŚiGW w Toruniu.

Sporządzona informacja nie zawiera dofinansowania udzielonego w 2002 roku przez WFOŚiGW w Katowicach, ponieważ otrzymane zestawienie zawiera jedynie informację o wysokości całkowitego zaangażowania WFOŚiGW w inwestycje w obszarze zlewni Odry bez wyszczególnienia nakładów poniesionych w okresie sprawozdawczym.

W przypadku WFOŚiGW w Szczecinie jako nakłady w 2002 roku zostały potraktowane udziały Funduszu w inwestycjach, które zostały w 2002 roku zakończone.

Zestawienie kwot przekazanych przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w tys. zł)

	WFOŚ Poznań	WFOŚ Wrocław	WFOŚ Zielona Góra	WFOŚ Opole	WFOŚ Łódź	WFOŚ Szczecin	WFOŚ Toruń	Suma wg zadań
Łączne nakłady Funduszu	78908,90	36304,90	5734,70	30438,72	4195,20	16758,92	11769,20	184110,54

Łączna kwota przeznaczona przez poszczególne Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na dofinansowanie zadań realizowanych w dorzeczu Odry wynosi 184 110 tys. zł.

Zestawienie nakładów Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na poszczególne zadania (w tys. zł)

Rzeki: regulacje, odbudowa, usuwanie skutków powodzi	Wały	Melioracje	Budowle przeciwpowodziowe, zbiorniki, poldery	Oczyszczalnie ścieków	Kanalizacje
15 496	3 088	1 734	17 314	101 948	44 530

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowały w formie dotacji bądź pożyczki realizację następujących zadań:

1. Budowa oczyszczalni i kanalizacji - 210 zadań, w tym zakończonych w 2002 roku 96 zadań.
2. Modernizacja oczyszczalni i kanalizacji - 37 zadań, w tym zakończonych w 2002 roku - 13 zadań.
3. Remont, modernizacja kilkunastu zbiorników retencyjnych,
4. Budowa nowych zbiorników,
5. Odbudowa rzeki wraz z budowlami na długości ponad 60 km rzek,
6. Budowle regulacyjne – rozpoczęte budowy dwóch jazów, zakończony remont jazu – części zadania „Remont i modernizacja węzła Bartoszowice”, zabudowa biologiczna pól międzyostrogowych rzeki Odry – etap II zadania Słubice – Górzycy.
7. Odbudowa i modernizacja wałów,
8. Monitoring – WFOŚiGW w Zielonej Górze dofinansował zadanie realizowane przez IMGiW o/Poznań „Sieć wspomagających posterunków sygnalizacji wodowskazowej dla potrzeb osłony przeciwpowodziowej Międzyrzeczka Odry i Warty w granicach woj. lubuskiego”.

2.2.5 Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej.

O sporządzenie i przekazanie informacji odnośnie realizacji zadań zwrócono się do czterech RZGW: we Wrocławiu, w Gliwicach, w Poznaniu i w Szczecinie.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie jako jedyny nie zrealizował w 2002 roku żadnych inwestycji wchodzących w zakres „Programu dla Odry 2006” z powodu braku środków na ich finansowanie.

Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej zrealizowały w okresie sprawozdawczym inwestycje za łączną kwotę około 88 953 tys. zł.

W kwocie tej zawierają się środki z następujących źródeł:

- Z Ministerstwa Środowiska na działalność statutową RZGW,
- Dotacje i pożyczki z Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Kredyty z banków: Banku Światowego, Banku Rozwoju Rady Europy oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej nie rozdzieliły w przekazanych informacjach źródeł finansowania co spowodowało, że w niniejszym opracowaniu nakłady z wymienionych źródeł zostały potraktowane jako poniesione przez RZGW. Podane tutaj wartości należy wobec powyższego traktować jako dane szacunkowe.

RZGW w Gliwicach wyszczególnił następujące zadania:

- Zakończenie prac związanych z budową Polderu Buków (nakład w 2002 roku: 13 572 tys. zł)
- Sporządzenie dokumentacji oraz prace remontowe śluz Kanału Gliwickiego (zadanie imienne wyszczególnione w Załączniku nr 4 do Ustawy) – 3 362,2 tys. zł.

RZGW we Wrocławiu zrealizował w okresie sprawozdawczym zadania:

1. Zakończenie budowy zbiorników „Kozielno” – 16 688 tys. zł i „Topola” – 17 565 tys. zł
2. Budowa Kanału Ulgi w Opolu – 14 338 tys. zł
3. Budowa stopnia wodnego Lipki – 7 506 tys. zł
4. Stopień wodny Malczyce, dokumentacja i roboty budowlane – 13 500 tys. zł.
5. Ponadto realizowane były prace dokumentacyjne dla zadań:
  - a. Zbiornik Kamieniec Ząbkowicki
  - b. Ochrona m. Wrocławia przed powodzią
  - c. Ochrona przed powodzią zlewni rz. Bystrzycy i Strzegomski
  - d. Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej
  - e. Zabezpieczenie m. Opola przed powodzią
  - f. Budowa jazu Chróścice i Lewin Brzeski

RZGW w Poznaniu zabudował wyrwy i wyremontował brzegi rzek na długości 6,5 km, uregulował i udrożnił rzeki na długości 5,6 km. Ponadto wyremontowane zostało 0,7 km wału przeciwpowodziowego, ubezpieczona stopa zapory i podwyższone obwałowanie koryta w obrębie Zbiornika Jeziorsko. W zakresie utrzymania budowli regulacyjnych wyremontowana została jedna śluza i jeden jaz.

2.2.6 Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych

Podlegające bezpośrednio właściwym terytorialnie Zarządom Województw Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych jako jednostki realizujące zadania z zakresu administracji rządowej w roku 2002 r. jako jednostki podległe właściwym terytorialnie Zarządom Województw, wykonującym zadania z zakresu administracji rządowej w 2002 r. z zadań „Programu dla Odry 2006” na łączną kwotę około 35 240 tys. zł Rozdział tej kwoty na poszczególne komponenty przedstawia się następująco (w tys. zł)

Zadania	Rzeki-regulacje, udrożnienia	Budowle regulacyjne-stopnie, jazy	Wały	Melioracje	Budowle przeciwpowodziowe - zbiorniki
Kwoty na zadania (w tys. zł)	9 538	176	18 656	810	6 060
W tym dokumentacja	675		2 972	508	4 250
Wykonany zakres rzeczowy	220 km rzek	1 stopień wodny	6,54 km wałów, 3 dokumentacje	Przebudowa 1 przepompowni, dokumentacja do 5 przepompowni	Dokumentacja dla 6 zbiorników

2.2.7 Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych

W ramach swojej statutowej działalności Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych z dorzecza Odry wykonały w 2002 roku następujące zadania:

- W zakresie melioracji, uzupełnienia i odtworzenia systemów drenujących: ok. 216 km potoków i rowów, wartość prac: ok. 1 282 tys. zł,
- W zakresie budowy i remontów zbiorników małej retencji: 4 zbiorniki, wartość prac ok. 308 tys. zł,
- Zalesione zostały grunty porolne na obszarze ponad 3 300 ha, wartość prac wyniosła ponad 12 000 tys. zł Ponadto przebudowany został drzewostan uszkodzony z powodu emisji na obszarze ponad 5400 ha. Wartość prac związanych z przebudową przekroczyła kwotę 21 000 tys. zł.

Łącznie na inwestycje związane z programem Dyrekcje Lasów Państwowych wydatkowały ponad 34 500 tys. zł, z czego na dokumentację w zakresie małej retencji przeznaczono 51 tys. zł.

UWAGA DO PUNKTÓW 2.2.6 I 2.2.7

Podobnie jak w przypadku RZGW, również Lasy Państwowe oraz Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych oprócz środków przekazanych z właściwych ministerstw, korzystały z dofinansowania Funduszy oraz kredytów, co zawiąza wykazane w opracowaniu nakłady poniesione przez te je jednostki.

2.3 Realizacja zadań w odniesieniu do zapisów Załącznika nr 3

W załącznikach nr 2 i 3 do Ustawy z dnia 6 lipca 2001 o ustanowieniu programu wieloletniego „Program dla Odry 2006” imiennie zostały wyszczególnione zadania inwestycyjne oraz modernizacyjne Programu. Realizacja zadań wyszczególnionych w Załączniku nr 4 została zaplanowana na lata 2004 – 2016. Poniżej przedstawiono zadania wymienione w Załączniku nr 3 i realizowane w roku 2002.

Opis zadania	Nr zadania według Załącznika nr 3	Planowany okres realizacji według Załącznika nr 3	Nakłady według Załącznika nr 3	Nakłady w roku 2002 według otrzymanych informacji	Stopień realizacji
Zakończenie budowy zbiorników Kozielno oraz Topola	1.	Do 2002	26 941 488	34 253 000	Zadanie zakończone
Polder Buków	2.1.	Do 2002	11 816 442	13 572 000	Zadanie zakończone
Zbiornik Racibórz	2.2.	Do 2011	11 816 442	2 180 957	Prace dokumentacyjne
Dokończenie budowy stopnia wodnego Malczyce	4.	Do 2009	30 309 174	13 500 000	Zadanie w trakcie realizacji
Zakończenie budowy jazu Lipki	5.	Do 2004	10 504 817	7 506 000	Zadanie w trakcie realizacji
Ochrona od powodzi	10.1.	Do 2003	11 816 442		Zadanie w trakcie realizacji

Raciborza					
Ochrona od powodzi Koźła	10.2.	Do 2004	11 816 442		Zadanie w trakcie realizacji
Ochrona od powodzi Opola	10.3.	Do 2007	9 453 154	14 742 000 – nakłady na Kanał Ulgi i Kanał Młynówka	Zadanie w trakcie realizacji, zakończona budowa Kanału Ulgi, prace dokumentacyjne dla przyszłych zadań
Ochrona od powodzi Wrocławia	10.4.	Do 2016	29 541 105		Zadanie w trakcie realizacji, zakończona odbudowa i modernizacja po powodzi Węzła Szczytnickiego i Bartoszowickiego, opracowania dokumentacyjne dla przyszłych zadań
Ochrona od powodzi Słubic	10.5.	Do 2007	4 726 577		Zadanie w trakcie realizacji
Przedsięwzięcia na rzece Biała Łądecka	11.1.	Do 2015	827 151		Zadanie w trakcie realizacji, prace nad Studium wykonalności
Przedsięwzięcia na rzece Ścinawka	11.3.	Do 2010	5 908 221		Zadanie w trakcie realizacji
Przedsięwzięcia ochrony bezpośredniej miasta Kłodzka	11.4.	Do 2010	17 724 663		Zadanie w trakcie realizacji – prace nad Studium wykonalności
Budowle regulacyjne na Odrze swobodnie płynącej i w dorzeczu Warty	13.	Do 2016	16 543 019		Zadanie w trakcie realizacji
Naprawa i modernizacja wałów w dorzeczu Odry wraz z Wartą	14.	Do 2008	119 523 311		Zadanie w trakcie realizacji

Uwaga: W przypadku zadań będących w trakcie realizacji nie zostały przedstawione rozliczenia finansowe pozwalające na porównanie nakładów.

3 OCENA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

3.1 Zakres finansowy zrealizowanych inwestycji

Nakłady poniesione na realizację zadań „Programu dla Odry – 2006” w 2002 roku przedstawiają się następująco, z uwzględnieniem rozdziału na: budżet państwa, NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, pozyskane kredyty oraz inne źródła finansowania.

3.2 Środki z budżetu państwa

W załączniku nr 2 do Ustawy, jako nakłady bezpośrednio obciążające budżet państwa uwzględniona została rezerwa celowa na realizację „Programu dla Odry 2006”. W ustawie budżetowej na rok 2002 roku rezerwa ta nie została utworzona. Jednak środki z budżetu państwa były przekazywane na realizację zadań wynikających z „Programu dla Odry 2006”

A/. Ministerstwo Środowiska poprzez podległe jednostki **123 453 tys. zł**
w tym: Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (RZGW) 88 953 tys. zł
Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) 34 500 tys. zł

B/. Zarządy Województw poprzez podległe Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych (ZMiUW) **35 240 tys. zł**

C/. Biuro do Spraw Usuwania Skutków Powodzi przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach rezerw celowych: **622 029 tys. zł**
a/ Rezerwa celowa na usuwanie skutków powodzi i osuwisk 250 852 tys. zł
b/ Rezerwa celowa - kredyty na usuwanie skutków powodzi 328 048 tys. zł
c/ Środki zgromadzone na rachunkach specjalnych KPRM:
„Pomoc dla powodzi z dopłat do gier liczbowych”
oraz „Pomoc z darowizn dla Powodzi” **43 129 tys. zł**

Z kwoty 622 029 tys. zł na obszar dorzecza Odry przypada 312 000 tys. zł (zgodnie z zapisem w punkcie 2.1 niniejszego opracowania), **w tym ok. 165 000 tys. zł w formie kredytów.**

UWAGA 1: Kwoty podane w raporcie Biura do Spraw Usuwania Skutków Powodzi odnoszą się do obszaru całej Polski (dorzecze Wisły, Odry i Łaby).

UWAGA 2: Ze względu na brak rozdzielenia źródeł finansowania przez jednostki realizujące zadania, kwota przedstawiona jako nakład budżetu państwa jest sumą środków na działalność statutową tych jednostek oraz środków pozyskanych w formie kredytów i dotacji z Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a także kredytów bankowych.

Łącznie z budżetu państwa, z rezerw celowych, rachunków specjalnych oraz poprzez jednostki realizujące swoje statutowe działania, a podległe Ministerstwu Środowiska (RZGW i RDLP) i Rolnictwa (ZMiUW) na zadania „Programu dla Odry 2006”, z zastrzeżeniem zapisu w UWAGACH, **wyasygnowana została kwota około 470 693 tys. zł.**

3.3 Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w formie dotacji i pożyczek udzieliły w okresie sprawozdawczym wsparcia na realizację zadań „Programu dla Odry 2006” w wysokości **307 724 tys. zł.**

W sumie kwot nie został uwzględniony Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, ponieważ w otrzymanym raporcie nie zostały wyszczególnione nakłady poniesione w 2002 roku.

3.4 Inne

Pozostałe źródła finansowania obejmują między innymi gminy i kapitał prywatny.

W związku z tym, że obszar działania „Programu dla Odry 2006” obejmuje 8 województw, ponad 140 powiatów i ponad 1000 gmin, nie dysponujemy obecnie danymi wystarczającymi do przeanalizowania nakładów ponoszonych przez te jednostki.

Jednak, mając na uwadze fakt, że większość inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego dotyczy zadań związanych z jakością wody, dofinansowywanych przez Fundusze Ochrony Środowiska, zadania te zostały ujęte w wykazach poszczególnych Funduszy. Finansowy udział Jednostek Samorządu Terytorialnego oraz inwestorów prywatnych można oszacować na podstawie dofinansowań udzielonych przez Fundusze (pod uwagę brane są tylko dofinansowania na budowę źródeł modernizację oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji).

Przy założeniu, że Fundusze wymagają około 10% pokrycia wartości inwestycji źródła środkach własnych, otrzymujemy kwotę szacunkową **24 500 tys. zł** (nakłady Funduszy wynoszą 244 306 tys. zł).

3.5 Porównanie źródeł finansowania

W tabeli poniżej zestawiono źródła finansowania według otrzymanych informacji z zapisami w załączniku nr 2 do Ustawy (kwoty w załączniku nr 2 do Ustawy w poziomie cen z 2001 roku).

		Kwoty wg Ustawy (w złotych, w poziomie cen z roku 2001)	Kwoty wg otrzymanych informacji (w złotych)
1	Budżet państwa (bezpośrednie finansowanie Programu- rezerwa celowa)	44 234 511	0
2	NFOŚiGW oraz WFOŚiGW	50 872 050	307 728 000
3	Kredyty od instytucji finansowych (EBI, BRRE, BŚ,	240 358 247	165 000 000
4	Fundusze Unii Europejskiej	85 779 712	0
5	Inne (prywatne, gminy itp.)	20 324 102	24 500 000
	RAZEM	441 568 622	497 228 000

Wyjaśnienia do tabeli, do kolumny zawierającej kwoty wg otrzymanych informacji:

- **Budżet państwa** – W ustawie budżetowej na rok 2002 nie znalazły się środki finansowe zaplanowane w Ustawie o ustanowieniu Programu dla Odry 2006. Jednakże budżet państwa finansował zadania Programu poprzez jednostki odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu gospodarki wodnej. Łącznie była to kwota 435 452 000 zł. Ze względu na brak danych pozwalających oddzielić od środków na działalność statutową jednostek (RZGW, RDLP, ZMiUW) kwot nie stanowiących obciążenia budżetu (dotacje i pożyczki z Funduszy oraz pozyskane kredyty), kwota ta jest wartością zawyżoną (w kwocie tej została uwzględniona również wysokość rezerwy celowej na usuwanie skutków powodzi i osuwisk uruchomionej w roku 2002 - 312 000 000 zł).
- **Kredyty** – kredyty pozyskane od EBI, BRRE, BŚ i rozdysponowane w ramach rezerwy celowej – kredyty. Zgodnie z wcześniejszymi zapisem kwota ta uwzględnia wartości szacunkowe rezerwy celowej kredyty na usuwanie skutków powodzi.
- **Fundusze Unii Europejskiej** - ponieważ w 2001 roku nie zostały złożone wnioski aplikacyjne, w 2002 roku nie było możliwe wykorzystanie środków z przedakcesyjnych funduszy unijnych na realizację „Programu dla Odry 2006”.

Uwagę należy zwrócić na fakt przeznaczenia przez Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na realizację zadań „Programu dla Odry 2006” kwot znacznie przewyższających założenia zapisane w Ustawie.

4 PODSUMOWANIE

Mimo trudności w sferze finansów publicznych i ogromnych potrzeb w zakresie usuwania skutków powodzi i budowy nowych zabezpieczeń „Program dla Odry 2006” był w roku 2002 realizowany w stopniu optymalnym. Utworzona w budżecie państwa na rok 2003 rezerwa w wysokości 50 000 tys. zł pozwoliła na kontynuację najpilniejszych zadań inwestycyjnych oraz na przygotowanie dokumentacji niezbędnych dla uzyskania dofinansowania z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej. Ostateczne zapisy zadań „Programu dla Odry 2006” w Narodowym Planie Rozwoju na lata 2004-2006 pozwalają żywić nadzieję, że Program ten będzie konsekwentnie realizowany, zarówno przez rząd jak i przez władze samorządowe. „Program dla Odry 2006” jest bowiem ogromnym oczekiwaniem i nadzieją na aktywizację gospodarczą obszarów zniszczonych przez powodzie. Jest on realizowany na terenie 8 województw dorzecza Odry, tj. na ponad 1/3 powierzchni kraju. Odrzański program jest również ważnym elementem polsko-niemieckiej i polsko-czeskiej współpracy przygranicznej, bowiem Odra ma swoje dorzecze na obszarze trzech państw. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stawia przed nami nowe wyzwania i zadania związane z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej UE oraz z budowaniem transgranicznego systemu ochrony przeciwpowodziowej.

Inwentaryzacja niezbędnych zadań w zakresie gospodarki wodnej dorzecza Odry wskazuje na potrzeby znacznie większe niż te, które wynikają z zapisów ustawy o ustanowieniu Programu. Dla pełnej realizacji Programu niezbędna jest współpraca wszystkich środowisk nadodrzańskich, niezależnie od poglądów politycznych i przynależności partyjnych. Dlatego liczymy na wsparcie naszych wysiłków na rzecz realizacji programu przez parlamentarzystów, samorządowców, organizacje pozarządowych i środowisk opiniotwórczych.